

Resimli Çocuk Kitaplarının M. E. B. Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki Kazanımlara Uygunluğunun İncelenmesi*

Review of the Eligibility of Picture Books to the Acquisition of the Preschool Education Program of the Ministry of National Education

Mefharet VEZİROĞLU** Mübeccel GÖNEN***

Hacettepe Üniversitesi

Öz

Bu çalışma, Türkiye'deki resimli çocuk kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.B.) 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda, 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımlar açısından incelenmesini; bu kitaplarla yapılan eğitimin, uygulanan eğitim programını destekleme düzeyinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, hikâye türündeki 250 resimli çocuk kitabından oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, M.E.B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımların yer aldığı, programın arkasındaki eklerde sunulan kazanım değerlendirme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 16.0 istatistik paket programıyla ve yüzde/frekans dağılımları ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitaplarının, programda yer alan 5 gelişim alanına ait 264 kazanımı % 18.5 oranında karşıladığı belirlenmiştir. Bu oldukça düşük oran ülkemizde okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli çocuk kitaplarının niteliklerinin artırılması konusunda çalışmalar yapılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Okul Öncesi Eğitim Programı, resimli çocuk kitabı, gelişim alanları, kazanım.

Abstract

This study is intended to review the picture books published in Turkey, in terms of objectives and acquisitions been identified for education of children 36-72 months old in 2006 preschool education program of the Ministry of National Education, and to determine to what extent education with these books gives support to the education program implemented. The study group consists of 250 picture story books. As data collection tool, "Acquisition Evaluation Form" presented in the attachments in the back of the program book was used. The data was evaluated with the SPSS 16.0 statistical package program. As a result, the working group was determined to meet a rate of 18.5% of total of 264 acquisitions defined in the program. This relatively low rate points out that researches should be done about improving the quality of picture books for the period of preschool children in our country.

Keywords: Preschool Education Program, Picture Books, Developmental Areas, Acquisition.

* Bu çalışma, Araş. Gör. Mefharet Veziroğlu'nun Yüksek Lisans Tezi'dir.

** Araş. Gör. Mefharet VEZİROĞLU, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi AD.
m.veziroglu@hacettepe.edu.tr

*** Prof. Dr. Mübeccel GÖNEN, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi AD. mgonen@hacettepe.edu.tr

Summary

Purpose

This study is intended to review the picture books in Turkey, in terms of objectives and acquisitions been identified for education of children 36-72 months old in 2006 preschool education program of the Ministry of National Education. By this large scaled study, the 2006 preschool education program and the picture story books are investigated and determined the level of support for each other. The evaluation of picture story books from the point of the program will help the teachers about how books should be included in the program, which kind of activities should be used and how teachers overcome the difficulties caused by the deficiency of the diversity on the subjects of the books. Another purpose of this study is to increase community awareness on the requirement of high quality, rich content picture story books in preschool education. This study will shed light on the academicians, writers, illustrators, designers, publishers, teachers and parents who are interested in picture story books and increase their knowledge about the what qualifications and features are necessary for picture story books in terms of child development.

Method

The study group consists of 250 picture story books selected by random sampling method from picture story books being used in public and private primary schools, primary classes, libraries in Ankara and Kırıkkale province, found in private collections and sold by publishing companies. As the data collection tool, "Acquisition Evaluation Form" presented in the attachments in the back of the program book was used. This form consist of the purpose and benefits been identified for education children of 36-72 months old by the 2006 preschool program of the Ministry of Education. This form covers all acquisitions from areas of development in the program; it is in the form of a list of objectives and achievements and as it allows to see which book supports which acquisition clearly, it was used without any change. The data obtained in the study was evaluated with the SPSS 16.0 statistical package program. To ensure reliability of scoring, 40 books from the study group were evaluated by two different experts, except the researcher. Between these three different evaluations, Pearson's correlation analysis was done and a very high correlation was found ($r=0,98$). As a result of the analysis, percentage and frequency distributions were done for each book and the study group consisted of 250 of the book is determined to meet the level of the acquisitions of developmental areas.

Results

In the results of the statistical analysis of the data the acquisition coverage rate of the study group was found to be 18.5% and this rate is thought to be quite low. The picture story books which have a very big power to support all the aspects of development aren't qualified enough to meet the acquisitions in the preschool education program in Turkey. This also shows that picture story books are not eligible from the point of child development.

Discussion and Conclusion

According to results of this study, 250 picture story books in the study group were met the acquisitions in the education program in the rate of 18.5%. This quite low rate shows us picture story books which have big importance in educational settings and children's lives aren't used properly in the critical period of human life – the preschool period. The 2006 preschool education program contains diverse and very important objectives and acquisitions in five developmental areas compared to the previous programs. But the picture books used in educational activities support these acquisitions in a very low level. Of course, education is more than just the activities of these books. But the rate of 18.5% is not enough for the educational support of picture story books which have a big importance in child development. In preschool education quite different materials and activities are used to give support for developmental areas. Picture story books

which prepared in different contents and appropriate for different activities are being used in the educational and developmental areas such as mathematics, science, language, social relations, self concept, self sufficiency, literacy in all around the world. In this study, it is a very thought-provoking issue that picture story books which have a sizable force in supporting the child development are lack adequate quality to meet the acquisitions of the 2006 the Ministry of National Education Preschool Education Program.

Giriş

Okul öncesi dönemde çocuğa verilecek eğitimle çocukların bedensel, sosyal, duygusal, bilişsel, ahlaki, dil gelişimleri ile kendi kendine yetebilme becerilerinin temelleri atılır. Eliason ve Jenkins (2003)'e göre, erken çocukluk dönemiyle ilgilenen kişiler, çocukların potansiyellerini en üst düzeyde kullanmalarına fırsat veren durumları bilmeli ve çocuklara nitelikli etkinlikler sunmalıdır.

Eğitim etkinlikleri içinde oldukça önemli ve büyük bir yeri olan edebiyat etkinlikleri günümüzde eğlendirirken eğitmesi özelliğiyle ön plana çıkmaktadır. Çocuklar okumayı öğrenmeden önce kitaplardan zevk almalarını sağlayan etkinliklerle tanıştırılmalıdır. Okuma isteği ve kitaptan alınacak zevk, çocuklara verilebilecek en güzel hediyedir. Çocuklar kitaptan aldıkları keyifle hayata olumlu bir başlangıç yaparlar. (Kiefer vd, 2007).

Çocuklar ufuklarını genişletmek, anlayışlarını derinleştirmek ve sosyal kavrayışlarını geliştirmek için kitaba ihtiyaç duyar. Çevrelerinin bir parçası olarak çocukların ilk tanıdığı kitaplar olan resimli kitaplar çocuğun tüm gelişim modelinde çok büyük etki yapmakta, iyi düzenlenip ifade edildikleri zaman söz ve resim ile ifadenin güzelliğini açıklamaktadır. Resimli kitaplar, okul öncesi çağlarındaki çocuğu dil ve resimle uyarmanın yanı sıra, onun gelişmesini sağlayabilmekte, hatta onu eleştirel bilinç edinmeye itebilmektedir. Bunların yanında kitapların, çocuğun iç çatışmalarını yenmesi ve toplumsallaşması için yardımcı bir gereç olduğu bilinmekte ve yaratıcı düşüncenin gelişmesini sağladıkları da önemle belirtilmektedir (Gönen, 1984).

Resimli çocuk kitapları eğitim uygulamalarında çocukların resimli kitaplardan en üst düzeyde fayda sağlamaları için titizlikle hazırlanmalıdır. Karweit (1989) tarafından grupla yapılan araştırmada STaR (Storytelling and Retelling) adı verilen hikâyeye kitapları, bu kitapların kullanım kılavuzları ve hikâyelerle ilgili oyun materyallerinin kullanıldığı bir hikâyeye okuma programı uygulanmıştır. Programın uygulanmasında iki anahtar nokta, çocukların hem bireysel hem de grup olarak etkinliğine aktif katılımlarını ve çocukların hikâyeyi sonradan kendilerinin anlatmalarını desteklemektir. Araştırma sonucunda çocuklara uygulanan gelişim testlerinde STaR programının okul öncesi dönem çocuklarının alıcı ve ifade edici dil gelişimleri ile anlama becerileri üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada önemli olan bir diğer nokta hikâyeye etkinliklerinin yalnızca okuma ile sınırlı olmaması, öncesinde ve sonrasında çocukların kitaptan en yüksek oranda faydalanmalarını sağlayacak etkinliklere yer verilmesidir. Ayrıca okulda okunan kitabın bir kopyası eve gönderilerek aile de etkinliğin içine dahil edilmekte, çocukların kitaptan en iyi şekilde yararlanmasına fırsat sağlanmaktadır. Okul öncesi eğitimde birçok farklı materyal ve uygulamayla eğitim sürecinde çocuğun gelişim alanları desteklenmeye çalışılmaktadır. Tüm dünyada okul öncesi eğitimde matematik, fen, sosyal ilişkiler, ben kavramı, dil, kendi kendine yetebilme, okuma-yazma gibi birçok farklı alanda çok çeşitli içeriklerle hazırlanmış ve farklı etkinliklere uygun kitaplar kullanılmaktadır. Bu nedenle ülkemizde çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleme konusunda oldukça etkili bir güce sahip olan resimli çocuk kitaplarının, eğitim kurumlarında kullanımda olan M. E. B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı kazanımlarını yeterli düzeyde karşılayacak nitelikte olması gerekmektedir.

Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Bu araştırma, ülkemizde okul öncesi döneme yönelik resimli çocuk kitaplarının, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki

36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaç ve kazanımlar açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Resimli çocuk kitaplarının programda yer alan amaç ve kazanımlar açısından değerlendirilmesi, anaokullarında programın uygulanması sırasında kitapların programa nasıl dahil edilmesi gerektiği, hangi etkinliklerle desteklenmesi ve özellikle kitaplardaki konu çeşitliliğindeki yetersizlikten kaynaklanan sıkıntıların giderilmesi konusunda öğretmenlere yardımcı olacaktır. Bu araştırmayla, günümüzde resimli çocuk kitaplarıyla yapılan eğitimin çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyen, konu bakımından zengin; içerik, resimleme ve fiziksel özellikler açısından nitelikli kitapların kullanımını gerektirdiğine yönelik toplum bilincinin artırılması hedeflenmektedir. Bu açıdan yapılan araştırma, resimli çocuk kitaplarıyla ilgilenen akademisyenlere, yazar, çizer ve tasarımcı, yayıncı gibi çocuk kitapları ile ilgilenen kişilere; öğretmenlere ve ailelere bu kitapların niteliği ve gelişim alanları açısından karşılaması gereken özellikler konusunda ışık tutacaktır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, Ankara ve Kırıkkale illerindeki resmi ve özel anaokullarında, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarında, anasınıflarında, çocuk kütüphanelerinde kullanılan, konuyla ilgili çalışma yapan akademisyenlerin özel koleksiyonlarında bulunan ve yayınevlerinde satışa sunulan resimli çocuk kitapları arasından rasgele örnekleme yöntemiyle seçilen 250 resimli çocuk kitabından oluşmaktadır. Sonuçlar bu çalışma grubundaki kitaplara genellenebilir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, M.E.B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan gelişim alanlarının tüm kazanımlarını kapsamı, böylece hangi kitapta hangi kazanımların desteklendiğinin açıkça görülebilmesine olanak sağlaması nedeniyle M.E.B. Okul Öncesi Eğitim Programı kitabında yer alan "Kazanım Değerlendirme Formu" kullanılmıştır.

i) Kazanım Değerlendirme Formu

Kazanım Değerlendirme Formu, programda yer alan 36-72 aylık çocukların eğitimleri için belirlenen amaçlar ve kazanımlardan oluşmaktadır. Öğretmenlerin her dönem için çocukların bireysel değerlendirmelerini yaparken kullandıkları bu form, M.E.B program kitabı sonunda ek olarak verilmiştir. Formda, psikomotor alanda 5 amaç içinde 46 kazanım, sosyal-duygusal alan içinde 15 amaç içinde 58 kazanım, dil alanında 8 amaç içinde 37 kazanım, bilişsel alanda 21 amaç içinde 97 kazanım, özbakım becerilerinde 5 amaç içinde 26 kazanım olmak üzere toplamda 54 amaç içinde 264 kazanım yer almaktadır. Programda dil becerileri ile özbakım becerileri okul öncesi dönem çocukları için taşıdıkları kritik önem nedeniyle, ayrı gelişim alanları olmamalarına rağmen ayrı gruplar olarak ele alınmıştır. Programda yer alan kazanımlar ilköğretim programlarında benimsenen ortak becerilerin tümünü kapsamaktadır (M.E.B., 2006).

Uygulama Süreci

Araştırmacı, çalışma grubunda yer alan kitapları Kasım 2008 – Şubat 2009 tarihleri arasında incelemiştir. Her kitap için künnye bilgileri, konusu ve fiziksel özellikleri gibi bilgiler kaydedildikten sonra bir kez okunmuş, daha sonra kazanım değerlendirme formundaki kazanımlara yönelik tekrar incelenmiştir. Bu inceleme ardından kitap tekrar okunarak üçüncü incelemesi yapılmış, gözden kaçan veya yanlış değerlendirilen durumlar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

i) Kazanım Değerlendirme Formu Puanlaması

Bu formda gelişim alanlarına göre ayrılmış 264 kazanım içinde her kazanım bir madde olarak belirlenmiştir. Kitaplar her kazanım (madde) için ayrı ayrı değerlendirilmiş, kitabın

içeriğinde karşılanan/desteklenen kazanım 1 puan, karşılanmayan kazanım 0 puan almıştır. Her kazanımdan elde edilen puanlar toplanarak amaçların puanı hesaplanmış, her amaca ait puanlar da toplanarak gelişim alanlarının toplam puanları elde edilmiştir.

ii) Verilerin Analizi

Çalışma grubunu oluşturan resimli çocuk kitapları “Kazanım Değerlendirme Formu”na göre değerlendirildikten sonra elde edilen verilerin analizinde SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Analiz sonucunda her kitap için hangi gelişim alanından kaç kazanımı karşıladığı ve toplamda çalışma grubunu oluşturan 250 kitabın gelişim alanlarının kazanımlarını ne düzeyde desteklediği belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Kazanım Değerlendirme Formu’nun M.E.B 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer aldığı ve M.E.B’ e bağlı tüm okul öncesi eğitim kurumlarında kullanıldığı için, geçerliğinin ve güvenilirliğinin yüksek olduğu kabul edilmiştir. Araştırmacının puanlama güvenilirliğini sağlamak amacıyla ayrıca 2 alan uzmanının daha değerlendirdiği 40 kitap için üç farklı değerlendirme arasında Pearson Korelasyon Analizi yapılmış ve bu değerlendirmeler arasında oldukça yüksek bir korelasyon tespit edilmiştir (0.98). Bunun sonucunda çalışma grubunda yer alan diğer 210 kitabın değerlendirmesine yalnızca araştırmacı tarafından devam edilmiştir.

Bulgular

Çalışma grubunda yapılan incelemelerde elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde yüzde ve frekans değerleri alınarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 1.

M. E. B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı’ nda 36-72 Aylık Çocuklar İçin Belirlenen Amaç ve Kazanımların Gelişim Alanlarına Göre Dağılımı

	Psikomotor Alan (n)	Sosyal - Duygusal Alan (n)	Dil Alanı(n)	Bilişsel Alan(n)	Özbakım Becerileri(n)	Toplam (n)
Amaç	5	15	8	21	5	54
Kazanım	46	58	37	97	26	264
% (264)	17,5	21,9	14.0	36,8	9,8	100

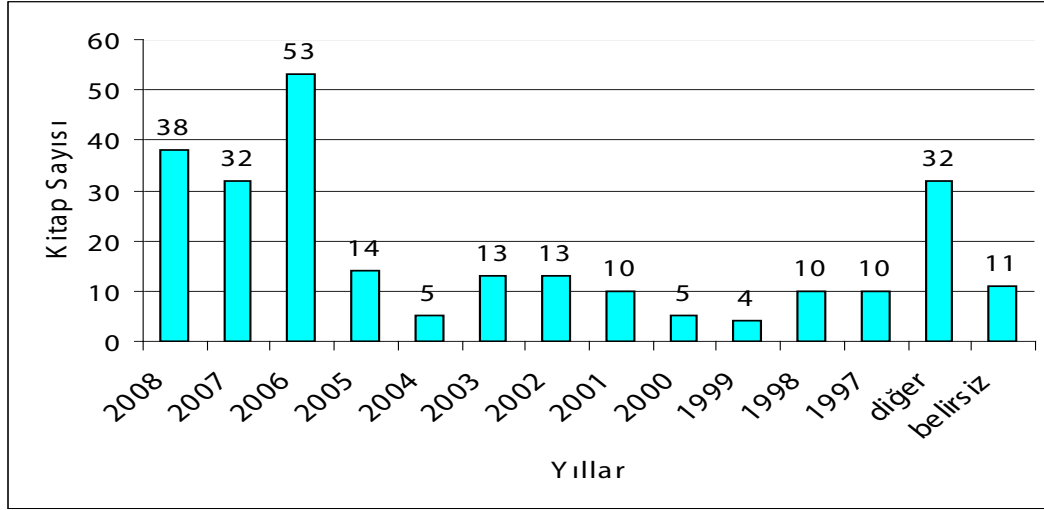
Tablo 1’de Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan amaç ve kazanımların gelişim alanlarına göre dağılımı gösterilmiştir. Tabloya göre, gelişim kontrol listesinde yer alan 264 kazanımdan % 17. 5’i psikomotor alan, % 21. 9’u sosyal duygusal alan, % 14’ü dil alanı, % 36,8’i bilişsel alan, % 9. 8’i ise özbakım becerileri kazanımlarından oluşmaktadır.

Tablo 2.

Çalışma Grubuna Alınan Resimli Çocuk Kitaplarının Yazar Türüne Göre Dağılımı

	Türk Yazarlı (n)	Yabancı Yazarlı (n)
Kitap Sayısı	184	66

Tablo 2’de çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitaplarının yazar türüne göre dağılımı gösterilmiştir. Tabloya göre bu kitapların 184 tanesinin yazarı Türk, 66 tanesinin yazarının yabancı olduğu görülmektedir. Yabancı yazarlı kitaplar içinde yakın dönemde yazılan resimli çocuk kitaplarının yanında klasik masalların uyarlamaları da bulunmaktadır.

Şekil 1. Çalışma Grubuna Alınan Resimli Çocuk Kitaplarının Yayın Yılına Göre Dağılımı

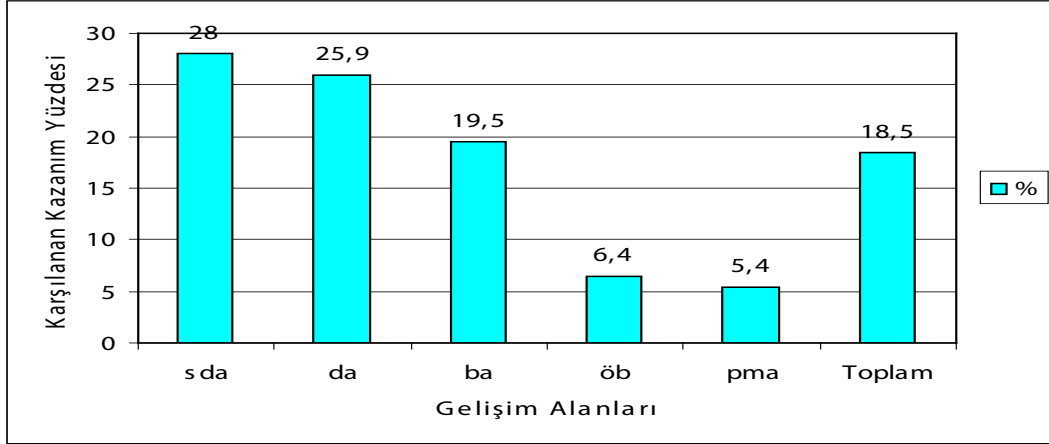
Şekil 1'de çalışma grubuna alınan 250 resimli çocuk kitabının basım yıllarına göre dağılımı gösterilmektedir. Buna göre, en fazla kitabın 2006 yılında basılmış olduğu görülmektedir. Çalışma grubundaki 11 tane resimli çocuk kitabının ise basım yılı kitaplarda belirtilmemiştir.

Tablo 3.

Çalışma Grubunu Oluşturan 250 Resimli Çocuk Kitabının Karşılıdığı Kazanımların Gelişim Alanlarına Göre Dağılımı

Kazanım Sayıları (250 Kitapta)	Psikomotor Alan (n)	Sosyal-Duygusal Alan (n)	Dil Alanı (n)	Bilişsel Alan (n)	Öz bakım Becerileri (n)	Toplam (n)
Toplam Kazanım Sayısı	11500 (46x250)	14500 (58x250)	9250 (37x250)	24250 (97x250)	6500 (26x250)	66000 (264x250)
Karşılanan Kazanım Sayısı	632	4062	2396	4730	416	12236
Karşılanan Kazanım Oranı (%)	5,4	28,0	25,9	19,5	6,4	18,5

Tablo 3'te çalışma grubunu oluşturan 250 resimli çocuk kitabının değerlendirildiği toplam kazanım sayısı, her bir gelişim alanı içinde ve toplamda karşıladıkları kazanım sayıları ile karşılanan kazanımların oranı gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde, M.E.B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda sosyal-duygusal alan için programda 58 kazanımdan oluşan bölüm 250 resimli çocuk kitabı için toplam $58 \times 250 = 14500$ tane madde içermektedir. Tablo 3'te 250 resimli çocuk kitabının sosyal- duygusal alandaki kazanımların %28,0'ünü, dil alanındaki kazanımların %25,9'unu, bilişsel alandakilerin %19,5'ini, öz bakım becerilerindeki kazanımların %6,4'ünü, psikomotor alandakilerin %5,4' ünü karşıladığı görülmektedir. Programda toplamda 264 kazanım yer almakta, 250 resimli çocuk kitabı için bu sayı 66.000 olmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan 250 resimli çocuk kitabının bütün gelişim alanlarındaki kazanımların toplamda sadece %18,5'ini karşıladığı görülmektedir.

Şekil 2. Çalışma Grubunu Oluşturan 250 Resimli Çocuk Kitabının Karşılıdığı Kazanım Oranlarının Gelişim Alanlarına Göre Dağılımı

sda: sosyal-duygusal alan   ba: bilişsel alan   pma: psikomotor alan
da: dil alanı   öb: özbakım becerileri

Şekil 2'de çalışma grubunu oluşturan 250 kitabın karşıladığı kazanımların yüzdelерinin gelişim alanlarına göre dağılımı verilmiştir. Şekil incelendiğinde, çalışma grubundaki kitaplarda psikomotor alandaki kazanımların %5,4, sosyal-duygusal alandaki kazanımların %28,0, dil alanındaki kazanımların % 25,9, bilişsel alandaki kazanımların % 19,5, özbakım becerilerindeki kazanımların %6,4 ve gelişim alanlarının toplamında yer alan kazanımların %18,5 oranında karşılanmış olduğu görülmektedir.

Tartışma

Çalışmada yer alan tablolar genel olarak incelendiğinde tüm gelişim alanlarının kitaplarda karşıladığı kazanım sayısı oldukça düşük bir yüzdeye sahiptir. M. E. B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bilişsel alanın en fazla sayıda kazanıma sahip olmasına karşın, çalışma grubunda yer alan resimli çocuk kitaplarında karşıladığı kazanım yüzdesi açısından sosyal-duygusal alan ve dil alanının gerisinde kalması dikkat çekicidir. Bu alandaki kazanımların M.E.B. programının % 36,8'ini oluşturmasına rağmen, çalışma grubundaki kitaplar içerisindeki karşılanma oranı ise sadece %19,5'tir. Bilişsel alan içerdiği 97 kazanım ile çok çeşitli alanlarda çocukların gelişimlerini destekleyici bir özellik taşımaktadır. Ancak çalışma kapsamına alınan 250 resimli çocuk kitabının incelenmesiyle, kitaplarda karşılanan kazanımlara ait oranlar genel olarak bu alanın tümünden değil; problem çözebilme, neden-sonuç ilişkisi kurabilme, mekânda konum gibi çok sınırlı bir alandan elde edilmiştir. Özellikle sayma, sıralama, toplama-çıkarma, geometrik şekiller, semboller, grafik, varlıkların özellikleri, çevre gibi matematik ve fen becerilerini içeren kazanımların, kitaplarda çok az desteklendiği saptanmıştır. Bilişsel alan içinde yer alan matematik konularıyla ilgili kazanımların, incelenen 250 resimli çocuk kitabı içinde yeterli şekilde karşılanmaması, çocukların bu alandaki gelişimlerinin resimli çocuk kitapları ile yeterince desteklenmediğini düşündürmektedir. Ancak elde edilen bulgulara göre, her ne kadar incelenen kitaplarda bilişsel alanla ilgili kazanımların yeterince desteklenmediği görülse de çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitapları içinde çok az da olsa bu alana yönelik mesajlar içeren iyi nitelikte kitapların bulunduğu görülmüştür. Dikkat edilmesi gereken nokta, kitapların nitelikli olmasının yanında, öğretmenlerin bunları kullanma becerisinin de iyi olmasıdır. Hong (1996) tarafından yapılan araştırmada, çocukların matematiksel becerilerini geliştirmede çocuk edebiyatı etkinliklerinin etkili olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonuçları, matematik eğitiminde çocuk edebiyatı etkinliklerinin uygulandığı deney grubundan daha fazla sayıda çocuğun matematik köşesine ilgi gösterdiğini, burada daha fazla zaman geçirdiğini ve matematiksel etkinlikleri tercih ettiğini

göstermektedir. Bunun da ötesinde deney grubunun, sınıflandırma, sayı kombinasyonu ve şekil kavramına yönelik etkinliklerde belirgin şekilde daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Bu araştırma sonucuna göre, içerik açısından nitelikli kitapların benzer nitelikte oyun materyalleri ile desteklenmesinin çocukların matematiksel becerileri geliştirmelerinde oldukça destekleyici olduğu görülmektedir. Leung (2008), 3-4 yaş çocuklarının bilimle ilişkili dil kullanırken kelime hazinelerinin geliştirilmesine yönelik araştırmasında, ışık ve renk konularında bilgi veren resimli kitaplarla yapılan etkinliklere ve kitapların konularıyla ilişkili fen aktiviteleri uygulamalarına yer vermiştir. Araştırma sonunda elde edilen bulgular, resimli kitapların etkili kullanımının ve konuyla ilgili uygulanan fen etkinliklerinin çocukların fenle/bilimle ilişkili dil kullanımını desteklediğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre dil alanındaki 37 kazanımın çalışma grubundaki kitaplarda %25,9 oranında karşılandığı görülmektedir. Bu alanda yer alan kazanımlar sesleri ayırt edebilme, konuşurken sesini doğru kullanabilme, Türkçeyi doğru kullanabilme, kendini sözel olarak ifade edebilme, dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme, sözcük dağarcığını geliştirebilme, ses bilgisinin farkında olabilme ve görsel materyalleri okuyabilme amaçları içinde yer almaktadır. Bu kazanımların çoğu kitabı çocukla birlikte kullanan yetişkinin kullanım şekliyle ve çocuğa model olmasıyla ilgilidir. Örneğin konuşurken sesi doğru kullanabilme, kitaplarla desteklenebilecek bir beceridir; ancak çocuğa kitabı okurken yanlış vurgu ve tonlamalar yapılırsa, sesin hızı ayarlanmazsa, kelimeler doğru telaffuz edilmezse ve Türkçe doğru kullanılmazsa, kitaptan bu becerilere yönelik herhangi bir destek beklemek mümkün olmayacaktır. Çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitapları bu alan açısından değerlendirilirken kitabın içeriğinde kazanımlarla ilgili mesaj verip verilmediğine bakılmış, temel dilbilgisi ve sözdizimi kurallarına uygunluğu kontrol edilmiş; yanlış yazımların yer almadığı ve içerisinde yeni sözcüklerin geçtiği kitapların, bu kazanımları karşıladığı kabul edilmiştir. Çocukların dil alanı ile ilgili kazanımları edinmesinin, iyi nitelikteki kitapların doğru ve etkili kullanımıyla mümkün olacağı bilinmektedir. İncelenen kitaplarda görsel materyallerin kullanımı ile ilgili kazanımların, çocuğun görsel bir materyal olan kitapla bir şekilde etkileşimde bulunması yoluyla sınırlı şekilde de olsa karşılandığı düşünülmektedir. Kitapların kendi görselliği dışında, içeriklerinde de görsel materyalin kullanımını, açıklanmasını, görsel materyale ilişkin sorular sorulmasını, bunları kullanarak öykü, kompozisyon oluşturmasını destekleyen olaylara çok az yer verilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan kitapların bazılarının devrik yapıda cümleler içerdikleri, metin içinde bazı yerlerde yazım hatalarının yer aldığı, bunların çocukların dil gelişimlerini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Dil alanı kazanımları çocukların okuma-yazma becerilerini de desteklemektedir. Araştırmada bu beceri ile ilişkili kafiyeli sözcük kullanımına yer veren kitapların var olduğu belirlenmiştir. Ancak bu eserlerin bir başka yönü, okul öncesi dönemde kafiye ve ses tekrarları içeren hikâyeleri dinlemekten zevk alan çocukları eğlendirmek ve kitaba olan ilgilerini arttırmaktır. Çalışma grubuna alınan bu öğelere sahip iyi nitelikte kitapların yanında, içeriğinde zorlama bir yöntemle şiirsel dil kullanılmaya çalışılmış, akıcılığı olmayan, dolayısıyla keyifli bir okuma deneyimini sağlamayan kitaplar da mevcuttur. Sözcüklerin başlangıç seslerini fark etme ve aynı sesle başlayan sözcükler söyleme gibi okuma-yazma becerisiyle ilgili ses bilgisi kazanımlarının, kitabın içeriğinden çok, etkili kullanımıyla edinilebilecek kazanımlar olduğu düşünülmektedir. Hayes (2001) deneysel çalışmasında, şiirsel öğeler içeren hikâye kitaplarının küçük çocukların kelimelerin ses yapılarına yönelik ilgilerini geliştirip geliştirmede araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, hikâyenin şiirsel biçimini dinleyen çocukların benzer sesler içeren ve içermeyen kelimelere daha doğru şekilde karar verdikleri ortaya çıkmıştır. Bir başka sonuç ise, hikâyelerde kullanılan şiirsel öğelerin çocukların kelimelerdeki ses yapılarını anlamaya yönelik gelişimlerini desteklediğidir. M. E. B. Okul Öncesi Eğitim Programı'nın kafiyeli sözcüklere yönelik kazanımlarının çalışma grubunda yer alan az sayıda kitap tarafından karşılandığı belirlenmiştir. Bu nedenle ülkemizde çocukların zevkle dinleyebileceği iyi nitelikte hazırlanmış şiirsel resimli çocuk kitaplarının sayıca arttırılması, özellikle okullarda bu tür kitaplara kitap köşesinde mutlaka yer verilmesi gerekmektedir. Gönen (1988) tarafından yapılan deneysel nitelikli araştırmada, çocukların sözcük bilgilerinin ve alıcı/

ifade edici dil gelişimi düzeylerinin arttırılması, ayrıca eğitimin gelişime katkısının belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma sonucuna göre, resimli kitaplarla destekleyici dil eğitimi alan deney grubunun test ortalamalarının daha yüksek olması, verilen eğitimin olumlu etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Çocuklara resimli kitap okunduktan sonra çeşitli etkinliklerle dil eğitimi vermek, çocuğun dil gelişiminde önemli bir ilerleme sağlamıştır. M.E.B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda dil alanı kazanımlarının yalnızca iyi nitelikte kitaplar kullanarak karşılanması beklenmemektedir. Kullanılacak materyalin niteliği, verilecek eğitimin niteliğini oldukça önemli ölçüde etkileyecektir. Ancak eğitimciler, seçtikleri nitelikli kitapları sınıf içinde farklı tekniklerle çocuklara sunarak onların kitaba olan ilgi ve sevgilerini arttırmaları, çocukların kitaptan en yüksek seviyede kazanım sağlamaları için hikâye öncesi, sırası ve sonrası gelişimsel etkinlikler uygulamaları gerekmektedir.

Çalışma grubuna alınan resimli çocuk kitaplarının sosyal-duygusal alanda karşıladığı kazanımların tüm alanlar içinde %28,0 ile en büyük yüzdeye sahip olduğu görülmektedir. İncelenen resimli çocuk kitaplarının hikâye türünde olması sebebiyle kitaplarda konu, tema ve karakterin bulunması, bu alana yönelik kazanımların daha yüksek oranda karşılanmış olduğu düşünülebilir. Sanat eserlerinin özellikleriyle ilgili kazanımların karşılanma durumuna bakılırsa, kitaplar arasında resimleme açısından iyi nitelikte olanların bir anlamda sanat eseri olarak değerlendirilebileceği ve sosyal-duygusal alan kazanımlarının, resimli çocuk kitaplarının çocuklara sunumu sırasında dolaylı yoldan da olsa karşılandığı söylenebilmektedir. Ancak araştırma sırasında içerdikleri konu bakımından özellikle heykel, tarihi eser ve resim/tablo incelemelerine az da olsa yer veren resimli çocuk kitapları olduğu görülmüştür.

Atatürk ve demokrasiyle ilgili etkinliklere yönelik kazanımların karşılanma düzeyi incelendiğinde, özellikle Atatürk için yazılmış resimli çocuk kitaplarının var olduğu saptanmış, ancak, bu kitapların sınırlı sayıda ve genellikle eski yıllarda basılmış kitaplar olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada son yıllarda basılmış, çok didaktik olmayan iyi nitelikte birkaç kitap olduğu ortaya çıkmıştır; ancak bunlar da sayı bakımından oldukça yetersiz kalmaktadır. Farklılıklara saygı gösterebilme amacına yönelik kazanımlar açısından bakıldığında özellikle engelli bireyleri anlatan resimli çocuk kitaplarına piyasada hemen hemen hiç rastlanmadığı ifade edilebilir. Araştırma sırasında engelli bireylerle ilgili karşılaşılan 2 resimli çocuk kitabından birisi çalışma grubuna alınmış, diğeri ise okul öncesi döneme giren yaş grubuna ait olmadığı belirtildiği için araştırma dışında bırakılmıştır. Ülkemizde bu alanda yayımlanan resimli çocuk kitaplarının sayısının yetersiz olduğu görülmüştür.

Sosyal - duygusal alan kazanımlarının genelinin karşılanma durumu incelendiğinde, kitaplarda en çok oranda karşılanan kazanımların kendini tanıyabilme, duygularını fark edebilme ve kendini kontrol edebilme amaçlarına ait olduğu görülmektedir. Cole ve Valentine (2000) tarafından yapılan araştırmada, farklı etnik yapıdaki toplumlarda yaşayan çocuklar ve aileleri konulu 22 resimli kitap incelenmiştir. Kitaplar önyargı içerip içermemesi, hikâyenin konusu ve benlik algısı ölçütleriyle değerlendirilmiş, 22 kitabın hepsinin alanda çalışan anaokulu öğretmenleri, sosyal hizmet görevlileri, farklı etnik yapıdaki toplumlarda çocuklarla çalışanların kullanımı açısından uygun bulunmuştur. Crozier ve Tincani (2006), farklı sosyal içerikli hikâyelerle otizm bozukluğu olan 3, 4 ve 5 yaşındaki 3 çocuğun sosyal davranışlarının desteklenmesini incelemişlerdir. Bu araştırma bulgularına göre otistik çocukların sosyal davranışlarının da resimli çocuk kitapları yardımıyla geliştirilebildiği görülmektedir. Uzmen (2001) tarafından yapılan araştırma, okul öncesi kurumlarına devam eden 6 yaş çocuklarının prososyal davranışlardan paylaşma ve yardım etme davranışlarının bu davranışları işleyen resimli çocuk kitapları ile desteklenip desteklenmediğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonunda, içeriğinde yardım etme ve paylaşma davranışları olan kitapların, çocukların bu davranışları göstermeleri üzerinde etkisi olduğu saptanmıştır. Gönen ve Işıtan (2006), 250 adet Türkçe basılmış yerli ve yabancı öykü kitabını, benlik kavramını destekleyip desteklemediğini belirlemek amacıyla incelemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, genel konu bakımından en fazla işlenen konuların akran ve çevre ilişkileri, mutluluk ve doyum olduğu, en az ise akademik

durum ve fiziksel görünüm olduğu belirlenmiştir. Bhavnagri ve Samuels (1996), okul öncesi dönem çocuklarının kurdukları akran ilişkilerinde, kendilerine ve başkalarına yönelik algılarına ve yaptıkları sosyal yargılamalara çocuk edebiyatının etkisini incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda yapılan değerlendirmede, konularında akran ilişkilerinin yer aldığı hikâyeler okunan deney grubundaki çocukların kontrol grubundakilere göre belirgin şekilde daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre M. E. B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nun özbakım becerilerine yönelik kazanımların çalışma grubundaki resimli kitaplar içinde karşılama oranı %6,4 olarak görülmektedir. Bu oran, kitaplarda özbakım becerilerine yönelik konulara oldukça az yer verildiğini göstermektedir. Özbakım becerilerinin resimli çocuk kitaplarıyla desteklenmesi konusunda yapılan literatür taraması sonucu herhangi bir bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak Erdoğan (1999), Türkiye'de 1996–1998 yılları arasında yayımlanmış telif çocuk kitaplarının içerik analizini yaptığı doktora tezinde, incelediği kitapları dayandığı ana motif/temaya göre değerlendirmiş, bu temalar içinde özbakım becerileri içine giren beslenme temasının en az işlenen temalar içinde olduğunu tespit etmiş, incelenen 286 kitap içinde bu temayı işleyen yalnızca 1 kitap olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç, Tablo 3 ve Şekil 2'deki sonuçlarla benzer nitelik taşımaktadır.

Psikomotor alana ait 46 kazanımın incelenen kitaplarda %5,4 oranında karşılandığı görülmektedir. Bu oran tüm gelişim alanlarından elde edilen oranlar arasında en düşük oran olarak dikkat çekmektedir. İncelenen resimli çocuk kitaplarına bakıldığında, karşılanan kazanımların en çok el-göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme amacına yönelik kazanımlar olduğu saptanmıştır. Eğitim sürecinde psikomotor alan kazanımlarının daha çok fiziksel aktivite içeren etkinlikler yoluyla desteklenebileceği düşünülse de içinde fiziksel davranışlara model olacak durumların geçtiği resimli çocuk kitaplarının çocukların bu alandaki gelişimlerini destekleyeceği bilinmektedir. Huck vd. göre (2001) özellikle tenis, koşu, cimnastik, kayak, yüzme, futbol, basketbol gibi bireysel ve takımla yapılan spor dallarını konu edinen kitaplar, çocukların sporla ilgili deneyimleri zenginleştirmekte ve geliştirmektedir. Bunun yanında sportif deneyimi olmayan çocukların da bu kitaplar sayesinde sağlıklı bir yaşamın gereklerinden olan sportif faaliyetlere yönlendirilmeleri ve spor yapma konusunda cesaretlendirilmeleri sağlanacaktır. Çalışma grubunu oluşturan 250 resimli çocuk kitabı arasında özel bir sportif faaliyet olarak yalnızca yüzme konusunda yazılmış bir kitap mevcuttur. İncelenen kitaplarda olay örgüsü içinde bisiklet sürmek, top oynamak, bir yerden bir yere zıplamak, belli bir yükseklikten atlamak/ belli bir yüksekliğe çıkmak, nesneyi belli bir mesafe taşımak, müzik aleti çalmak gibi çeşitli motor aktivitelere yönelik mesajlar geçmektedir. Bunlar psikomotor alan kazanımlarına yönelik beceriler olsa da bu kazanımları yeterli şekilde karşılayacak düzeyde değildir. Psikomotor gelişimin resimli çocuk kitapları yoluyla desteklenmesi, diğer alanlarda olduğu gibi bu kitapların kullanım şekliyle de yakından ilgilidir. Özellikle hikâyelerin dramatize edilmesi sırasında sosyal-duygusal, dil ve bilişsel alanda birçok deneyim yaşayan çocuk, dramatizasyon sırasında yaptığı birçok farklı fiziksel hareket ile psikomotor becerilerini de geliştirme fırsatı bulmaktadır. Fiziksel hareket içeren oyunlar da buna uygun içerikle hazırlanmış resimli çocuk kitapları yardımıyla oldukça keyifli etkinlikler olarak çocuklara sunulabilmektedir. Bunun için özellikle kafiyeli kelimeler ve tekrarlayan ifadeler içeren kitapların kullanımı uygun olmaktadır. Örneğin çocuklarla kitap okunmadan önce kitabın içinde sıklıkla tekrarlanan bir kelime belirlenerek okuma sırasında bu kelime her geçtiğinde çocuklardan belli bir hareket yapmaları istenebilir. Bu hem çocukların dinleme becerilerini hem de hareket becerilerini geliştirecek türde bir etkinliktir. Çalışma grubuna alınan 250 resimli çocuk kitabına bakıldığında, metin içinde kafiyeli kelimeler yer alsada bunlar fiziksel bir oyun için kullanılabilir türde değildir. Ülkemizde özellikle bu amaçla kullanılabilir, hoş ve eğlenceli tekrarlar içeren, aynı zamanda da öyküsel bir anlatımı olan resimli çocuk kitaplarına gereksinim duyulmaktadır. Bu kitapların öyküsel nitelikte olmaları, çocukların anlama becerilerini desteklerken kitaba olan ilgilerini daha da arttırmakta, etkinlikten daha çok keyif almalarını sağlamaktadır.

Araştırmanın sonucuna göre çalışma grubuna alınan 250 resimli çocuk kitabının tüm

gelişim alanlarına ait kazanımları karşılama oranı %18,5'tir. Bu oldukça düşük oran resimli çocuk kitaplarının program açısından yeterli nitelikte olmadığını göstermektedir. M.E.B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı, önceki yıllarda kullanılan programlara göre beş gelişim alanında oldukça çeşitli amaç ve kazanımlar içermekte, ancak eğitim etkinliklerinde kullanılan resimli çocuk kitapları bu kazanımları oldukça düşük bir düzeyde desteklemektedir. Okul öncesi eğitim etkinlikleri yalnızca kitaplarla yapılan etkinliklerden ibaret değildir; ancak eğitim programındaki kazanımların %18,5 oranında karşılanması, okul öncesi eğitimde son derece önemli bir yeri olan resimli çocuk kitaplarının çocuğun gelişimine ve eğitimine vereceği destek açısından yeterli değildir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada tüm gelişim alanları açısından yapılan değerlendirmede, çalışma grubuna alınan 250 resimli çocuk kitabının tüm gelişim alanlarını karşılama oranı, % 18,5 gibi oldukça düşük bir oran olarak saptanmıştır. Gelişimi tüm boyutlarıyla desteklemede oldukça önemli bir güce sahip olan resimli çocuk kitaplarının, ülkemizde kullanımda olan okul öncesi eğitim programındaki kazanımları oldukça düşük bir düzeyde karşılaması, kullanımda olan bu türdeki kitapların M.E.B. programı açısından yeterli niteliklere sahip olmadığını göstermektedir. Özellikle konu çeşitliliğindeki yetersizlik, kitapların yalnızca belli gelişim alanları ve kazanımlar üzerine yoğunlaşmasına sebep olmaktadır. Yıllarca resimli çocuk kitapları alanında yapılan akademik çalışmalarda, bu kitaplardaki konu çeşitliliğinin artırılması gerektiği vurgulanmış, bunun sonucu olarak son yıllarda biraz da olsa bu konuda gelişme kaydedilmiştir. Tüm dünyada gelişmiş ülkelerin okul öncesi eğitim programları incelendiğinde nitelikli, konu açısından zengin ve hatta verilmek istenen konuya özel hazırlanmış resimli çocuk kitaplarının normal gelişim gösteren ve gelişimsel bozukluğu olan çocukların eğitiminde oldukça önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Eğitimin yanında bibliyoterapi gibi tedavi amaçlı olarak da kullanılan resimli çocuk kitaplarının gelişimsel açıdan önemi artık tüm dünyada tartışılmaz bir gerçek olarak kabul edilmektedir.

Resimli çocuk kitaplarının niteliklerinin yanında yetişkinlerin bunları çocuklarla nasıl paylaştıkları da önemli bir konudur. M. E. B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanımlar, uygulama sürecinde çocuklarla kurulan iletişimin, okunan hikâye öncesi-sırası-sonrası yapılan etkinliklerin ve çocuklara tanınan fırsatların niteliği ile çocukların sürece nasıl dahil olduğuyula da ilgilidir. Yapılan araştırmalarda özellikle, hikâye öncesi etkinliklerde okunacak olan kitaba ilişkin okuma öncesi konuya ilişkin paylaşımlarda bulunulması, tahminler yapılması, okuma sırasında çocukların görüş ve fikirlerinin paylaşılması; okuma sonrasında ise hikâyede geçen ses ve hareketlerin taklitlerinin yapılması, hikâyenin dramatize edilmesi, karakterler ve olaylar üzerine yorumlar yapılması, sorular sorulması, hikâyenin tekrar anlatılması, kukla gösterileri yapılması gibi eğitsel etkinliklerin resimli çocuk kitaplarının çocuğun gelişim sürecine etkisini arttırdığı belirlenmiştir. Bu nedenle çocuğun gelişim sürecini her yönüyle desteklerken, nitelikli kitaplara olduğu kadar, bunların nitelikli kullanımına da ihtiyaç vardır.

Programda yer alan kazanımların çoğunun kitapların kullanım boyutuyla da ilgili olması sebebiyle çocuklara yönelik yayın alanında çalışanlarla birlikte, eğitim ortamında çocuklarla çalışan kişilerin de dikkat etmesi gereken konular vardır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik resimli çocuk kitapları hazırlayan yazarlar, çocukların gelişim alanları ve bu alanlarda edinmesi gereken kazanımlar konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Özellikle M. E. B. 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nı ve hitap ettikleri yaş grubuna yönelik amaç ve kazanımları incelemeleri gerekmektedir. Resimli çocuk kitaplarının içeriklerinde programda yer alan kazanımları destekleyici konular yer almalıdır.

2. Resimli çocuk kitaplarını resimleyen kişilerin eğitim programında yer alan amaç ve kazanımları bilmeleri gerekmektedir. Çünkü bu kazanımlar içinde özellikle sosyal-duygusal alan, dil alanı ve bilişsel alan kazanımları içinde yer alan görsel materyallerle, sanat eserleriyle

ve nesne grafiği ile ilgili kazanımlar, kitaplarda yer alan nitelikli ve sanatsal resimlerle desteklenebilmektedir. Ayrıca bu dönemde okuma-yazma bilmeyen çocuklar hikâyeyi resimlerden okudukları için, kitapların metinlerindeki nitelikli anlatımı görselleştiren resimler, programda yer alan 5 gelişim alanına yönelik önemli katkılarda bulunacaktır.

3. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yayın yapan yayınevlerinin yazar ve ressamlarla işbirliği içinde olması, onların da eğitim programı konusunda bilgi sahibi olması önemlidir. Nitelsiz ve çocukların gelişim alanlarını desteklemeyen kitapları yayımlamamaları, kitap yazarları ve resimleyenleri ile işbirliği içinde olmaları, bunların yanında iyi baskı teknikleri kullanarak kitapların görselliğine önem vermeleri gerekmektedir. Ayrıca her ay yayımlayacakları bültenlerle nitelikli kitapları tanıtmalı ve ilgili kişileri yeni yayınlardan haberdar etmelidir.

4. Okul öncesi dönem çocuklarıyla çalışan eğitimciler nitelikli kitapların özellikleri konusunda bilgi sahibi olmalı, eğitim programında yer alan kazanımları destekleyen türde kitap seçmelidir. Bu kitapları çocuklarla buluştururken, özellikle yapılan yüksek sesli okumalarda ses tonuna, vurgulamalara ve okuma davranışına yönelik doğru model olmaya dikkat etmelidir. Okuma öncesinde, okuma sırasında ve sonrasında çocuklarla onların kitaptan en üst düzeyde faydalanmalarını sağlayacak çeşitli etkinliklere gün içerisinde yer vermelidir. Uzun yıllardır kullanılan ve artık çocukların ilgisini çekmeyen etkinlikler yerine, tüm dünyada nasıl uygulamalara yer verildiğini takip etmeli, gerektiğinde teknolojik araçları da etkili kullanılmalıdır. Ayrıca eğitimciler aileleri de sürece dahil etmeli, anne ve babaları haftanın belli günlerinde çocuklara kitap okumaya teşvik etmelidir. Sınıfta okunan kitapların evlere de gönderilmesi, bunları ailelerin birbirleri arasında değişimli kullanarak kitapların elden ele dolaştırılması yoluyla, çocuk - aile - okul üçgeninin aktif ve etkileşimli katılımının sağlandığı bir eğitim süreci planlanmalıdır.

5.Kitaplarla etkili uygulamaların yapılması için okul yönetiminin de sınıfların fiziksel donanımına gereken önemi vermesi gerekmektedir. Bu konuda çeşitli kurumların desteği talep edilebilmektedir. Bunların yanında okul yönetimi, öğretmenler ve ailelere yönelik nitelikli kitap ve kitabın etkili kullanımı konusunda üniversiteler işbirliğiyle eğitim seminerleri düzenlenmesine destek olmalıdır.

6. Okullarda, çocuk kütüphanelerinde veya halka açık çeşitli merkezlerde çocukların, eğitimcilerin ve ailelerin nitelikli kitaplarla buluşacağı, bu alanda yayın hazırlayan yazar, ressam ve diğer kişilerin de katılımının sağlandığı kitap günleri gibi etkinlikler yapılmalıdır.

7. Çocuk kütüphanelerindeki personel, çocuğun gelişim alanları konusunda bilgi sahibi olmalı, son çıkan ve nitelikli olan yayınlardan haberdar olarak çocukları gelişimsel açıdan değeri olan kitaplara yönlendirmeleri, çocuklarla birlikte kütüphaneye gelen yetişkinlerin de bu konuda bilinçlenmesini sağlamalıdır. Bu nedenle kütüphanelerde çalışan personel seçilirken, okul öncesi eğitim ve çocuğun gelişim alanları konusundaki bilgisi de değerlendirilmelidir. Kütüphanelerde çocuklara okuma saatleri düzenlenmeli, çocuk kitabı yazar ve çizerleriyle sohbetler yapılmalı, kitap tanıtım günleri, kukla gösterileri, kitapların dramatize edildiği veya tiyatro haline getirildiği etkinlikler yapılmalıdır. Çocuk kütüphanelerine her yıl yeni kitaplar alınmalı, bu kitapların fiziksel açıdan oldukça dayanıklı, konu çeşitliliği bakımından zengin, anlatım açısından düzgün özellikte olan kitaplar olmasına dikkat edilmelidir. Kütüphanelerde çocukların ilgilerini çeken ve buralarda vakit geçirmek istemelerini sağlayan, keyifle takip edebilecekleri çeşitli aktiviteler planlanmalıdır.

8. Ülkemizde, bilinçli vatandaşlık, demokrasi, kimlik/kişilik, toplumsal yaşam, sosyal kaynaşma, başkalarına saygı, birbirine değer verme, farklı kültürler, benzerlik ve farklılıklara dikkat çekme, etik değerler, ben kavramı, vücutum, cinsiyet, iletişim, ölüm, gezegenler, zaman, ülkeler, makineler, matematiksel beceriler (eşleştirme, sıralama, gruplama, örüntü, semboller, geometrik şekiller, grafik gibi), sanat, hareket/spor ve özbakım becerileriyle ilgili konularda iyi nitelikte kitapların hazırlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

9. Nitelikli kitapların ortaya çıkması için konuyla ilgili kişilere yönelik yetişkin eğitimi

yapılması gerekmektedir. Bu eğitim yazılı, görsel ve işitsel medyanın da gücü kullanılarak yurt çapında herkese ulaşabilecek bir eğitim olmalıdır. Eğitimcilere yönelik M. E. B. tarafından yapılan hizmetiçi eğitimlere ise her yıl bütün eğitimcilerin katılması sağlanmalıdır.

10. Üniversitelerde nitelikli çocuk kitabı, yazar, çizer, tasarımcı ve yayıncılığına ilişkin araştırma ve çalışmaların yapıldığı çocuk edebiyatı enstitüleri, yüksek lisans ve doktora programları açılması, konuyla ilgili toplumda genel bilinç uyandırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Bhavnagri, N. P.&Samuels, B. G. (1996). Children's literature and activities promoting social cognition of peer relationships in preschoolers. *Early Childhood Research Quarterly*, 11: 307-331.
- Crozier, S.&Tincani, M. (2007). Effects of social stories on prosocial behaviour of preschool children with autism spectrum disorders. *J. Autism Dev. Disord*, 37: 1803-1814.
- Cole, E. M.&Valentine, D. P. (2000). Multiethnic children portrayed in children's picture books. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 17: 4.
- Eliason. C.&Jenkins, L. (2003). *A practical guide to early childhood curriculum*, New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Erdoğan, F. (1999). Türkiye'de 1996-1998 Yılları Arasında Yayımlanmış Çocuk Kitaplarının İçerik Analizi. *Binbir Kitap Çocuk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 3:12-51.
- Gönen, M. (1984). Okul Öncesi Çağı Çocuğu ve Resimli Kitaplar. *Okul Öncesi Eğitimi Dergisi*, 16, 28: 20-21.
- Gönen, M. (1988). Anaokuluna Giden Dört- Beş Yaş Çocuklarına Resimli Kitaplarla Yapılan Eğitimin Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Hayes, D. S. (2001). Young Children's Phonological Sensivity After Exposure To A Rhyming Or NonRhyming Story. *The Journal of Genetic Psychology* 162(3): 253-259.
- Hong, H. (1996). Effects of Mathematics Learning Through Children's Literature on Math Achievement and Dispositional Outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 11: 477-494.
- Huck, C. S., Hepler, S., Hickman, J., Kiefer, B., Z. (2001). *Children's literature in the elementary school*, US: The McGraw-Hill Companies.
- Işıtan, S. & Gönen, M. (2006). Resimli Çocuk Kitaplarının Benlik Kavramıyla İlgili Konuları İçermesi Yönünden İncelenmesi. *II. Ulusal Çocuk Ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 413-420.
- Karweit, N.&Wasik, B. A. (1996). The effects of story reading programs on literacy and language development of disadvantaged preschoolers, *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 1(4), 319-348.
- Kiefer, B. Z. , Hepler, S., Hickman, J. (2007). *Charlotte Huck's children's literature*, U.S: The McGraw-Hill Companies.
- Leung, C. B. (2008). Preschoolers' acquisition of scientific vocabulary through repeated read-aloud events, retellings and hands-on science activities, *Reading Psychology*, 29: 165-193.
- M. E. B. (2006). Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin), Ankara.
- Uzmen, F., S. (2001). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Prososyal Davranışlarının Resimli Çocuk Kitapları ile Desteklenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi Ankara, Hacettepe Üniversitesi.